

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-27239794-045.02-196/1852
Konu : Kişisel İlişkinin Uzman veya Öğretmen
Refakatinde Gerçekleştirilmesi
Durumunda Yapılacak Ödemeler

25.10.2024

..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 15.10.2024 tarihli ve B.M. 2024/29385 sayılı yazınız.

Mahkemece kişisel ilişkinin uzman veya öğretmen refakatinde gerçekleştirilmesine ilişkin karar verilmiş olması hâlinde belirlenen teslim mekânında uzman veya öğretmenin kişisel ilişkiye refakat etmesinin ek zaman ve mesai gerektirdiği, bu aşamada mahkemece çocuğa refakat edecek uzman veya öğretmenin ayrıca görevlendirilmesine gerek olup olmadığı, çocuğa refakat görevi verilen uzman veya öğretmene ek olarak nasıl bir ödeme yapılacağı hususlarında görüş bildirilmesi talebine ilişkin ilgi yazı ve eki incelendi.

Bilindiği üzere; 30.11.2021 tarihli ve 31675 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 39 ila 55 inci maddeleriyle 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 5717 sayılı Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yön ve Kapsamına Dair Kanun ve ilgili diğer mevzuatta yapılan değişikliklerle 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa "Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulması" başlığı altında çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemlere yönelik düzenlemelerin yer aldığı Dördüncü Kısım eklenmiş, mevcut Dördüncü Kısım Beşinci Kısım olarak teselsül ettirilmiştir.

Anılan hükümler ile çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin yürütülecek iş ve işlemlerin belirlenen teslim mekanlarında adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri (ADM), bu müdürlüklerin bulunmadığı yerlerde ise Bakanlıkça belirlenen hukuk mahkemeleri yazı işleri müdürlükleri tarafından yerine getirilmesi öngörülmüştür.

Avrupa Konseyinin Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin;

"Çocuk ile ana ve babası arasında kişisel ilişki" kenar başlıklı 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, "(3) Çocuğun, gözetim olmaksızın ana veya babasından birisiyle kişisel ilişkisinin sürdürülmesi, onun yüksek yararına değilse, ana veya babasıyla gözetim altında kişisel ilişki kurma imkanı ya da diğer şekillerde ilişki kurma imkanı da öngörülmektedir.",

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun;

"Görevli ve yetkili birim" kenar başlıklı 41/A maddesinde, "(1) Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararları, çocuğun üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlığınca kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerince bu Kısım hükümlerine göre yerine getirilir.

(2) Müdürlüklerde müdür, yeteri kadar müdür yardımcısı ve personel ile psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilir.

(3) Müdürlük bulunmayan yerlerde bu Kısım kapsamında yer alan görevler, Adalet Bakanlığınca belirlenen hukuk mahkemeleri yazı işleri müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

(4) İlam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde çocuğun yerleşim yeri müdürlüğü yetkilidir.

(5) İlam ve tedbir kararları müdürlük tarafından görevlendirilen psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen gibi uzmanlar, uzmanın bulunmadığı yerlerde ise öğretmen marifetiyle yerine getirilir.

(6) İlam ve tedbir kararlarını yerine getirmek için müdürlüğün talebi üzerine, valilikler tarafından kamu kurum ve kuruluşlarında görevli, beşinci fıkrada belirtilen uzmanların yer aldığı bir görevli listesi oluşturulur. Bu uzmanların yeterli sayıda olmaması hâlinde öğretmenler de listeye dâhil edilir. Bu listede yer alan uzman ve öğretmenlerin görev yapacakları yer ve tarihler müdürlükler tarafından belirlenir.",

"Çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi" kenar başlıklı 41/C maddesinde, "(1) Çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmediği takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlüğe başvurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü iletişim vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer; ilam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocuğun müdürlük tarafından belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirimin yapıldığını veya yükümlüyle irtibat kurulamadığını tutanağa bağlar.

(3) Yükümlüyle irtibat kurulamaz veya yükümlü çocuğu getirmeyeceğini beyan ederse yahut belirlenen yere getirmezse müdürlük, derhâl yükümlüye, çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair bir teslim emri gönderir. Emir, 7201 sayılı Kanun hükümlerine göre yükümlüye tebliğ edilir. Bu emirde aşağıdaki hususlar yer alır:

a) İlam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte, gün ve saatin belirtilmemesi hâlinde müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocuğu emirde belirtilen yere getirmek zorunda olduğu.

b) Çocuğu emirde belirtilen yere getirmesine engel teşkil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlüğe bildirimde bulunarak çocuğun müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerektiği.

c) İlam veya tedbir kararı kapsamında emrin tebliğinden sonraki dönemde de (a) ve (b) bentlerindeki yükümlülüğünün devam edeceği, bunun için yeniden emir çıkarılmayacağı.

d) Emrin gereğinin yerine getirilmemesi hâlinde disiplin hapsiyle cezalandırılacağı.

e) Yerleşim yeri veya iletişim bilgilerinin değişmesi hâlinde yeni adres veya iletişim bilgilerinin müdürlüğe derhâl bildirilmesi gerektiği.

f) Müdürlükçe yapılan iş ve işlemlere karşı, öğrenme veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde, işlemi yapan müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkemesine şikâyetle bulunulabileceği.

(4) Müdürlüğün belirlediği yere getirilen çocuk hak sahibine teslim edilir. Hak sahibine; ilam veya tedbir kararında belirtilen sürenin bitiminde çocuğu, belirlenen yere getirmek zorunda olduğu, çocuğu getirmez veya kendisinden kaynaklanmayan makul sebepler hariç olmak üzere geç getirirse disiplin hapsiyle cezalandırılacağı, hakkında suç duyurusunda bulunulacağı hususu tutanağa bağlanarak tebliğ edilir. Çocuk, belirlenen yere getirilmezse hak sahibi hakkında müdürlük tarafından suç duyurusunda bulunulur ve müteakip süreç hakkında yükümlü bilgilendirilir.

(5) Kişisel ilişki kurulmasından sonra hak sahibi tarafından teslim yerine getirilen çocuğun yükümlüye veya yükümlünün belirlediği kişiye teslimi mümkün olmazsa çocuk hak sahibinde bırakılır. Bu da mümkün olmazsa müdürlüğün talebi üzerine, aile ve sosyal hizmetler il müdürlüğü tarafından çocuğun geçici olarak barınmasına yönelik tedbirler alınır.

(6) Yükümlü haklı mazereti nedeniyle çocuğun müdürlükçe alınmasını talep ederse, gerektiğinde hak sahibi de hazır bulundurulmak suretiyle çocuk, müdürlük tarafından yükümlüden alınarak

hak sahibine teslim edilir.

(7) Hak sahibi, emrin yükümlüye tebliğinden sonraki dönemde, teslim saatinden en az kırk sekiz saat önce çocuğu teslim almaya geleceğini müdürlüğe yazılı olarak, elektronik ortamda veya başvuru aşamasında beyan ettiği iletişim kanalıyla bildirmek zorundadır. Hak sahibinin bildirimde bulunmadığı veya gelemeyeceğini bildirdiği hâllerde bu husus ve çocuğu emirde belirtilen yere getirme zorunluluğu bulunmadığı yükümlüye bildirilir. Tüm bu işlemler tutanak altına alınır.

(8) Çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemlerin çocuğun üstün yararını koruyacak şekilde yerine getirilebilmesi amacıyla müdürlüğün önerisi üzerine aile mahkemesince, çocuk, hak sahibi veya yükümlü hakkında danışmanlık tedbiri uygulanmasına karar verilebilir. Yükümlünün teslim emrine aykırı ilk hareketinde müdürlük yükümlü hakkında danışmanlık tedbiri uygulanmasını aile mahkemesinden talep eder.

(9) İlam veya tedbir kararını rızasıyla yerine getirdiğini iddia eden yükümlü, ikinci fıkra uyarınca yapılan bildirimin veya bu bildirim yapılamamışsa üçüncü fıkra uyarınca gönderilen teslim emrinin haksız olduğunu süresi içinde şikâyet yoluyla ileri sürebilir.

(10) Çocuğun yerleşim yerinin değişmesi hâlinde dosya resen ilgili yer müdürlüğüne gönderilir ve ilgili müdürlük işlemlere kaldığı yerden devam eder. Bu müdürlük, dosyadaki teslim emri kapsamında sadece teslimin gerçekleştirileceği yeni yeri yükümlüye tebliğ eder. Teslim yeri değişikliği hak sahibine her türlü iletişim vasıtasıyla bildirilir.

(11) Hak sahibi veya teslim yükümlüsü hakkında, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca gizlilik kararı ya da başka bir tedbire karar verilmesi hâlinde, teslim işlemleri bu kararlar dikkate alınarak yerine getirilir.

(12) Hak sahibi, teslim emrinin yükümlüye tebliğinden sonraki dönemde, teslim saatinden en az kırk sekiz saat önce çocuğu teslim almaya geleceğini müdürlüğe bildirdiği hâlde haklı bir mazeret olmaksızın art arda iki kez veya bir yılda üç kez gelmezse müdürlük tarafından dosyanın işlem den kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hâle gelmesine karar verilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebliğ edilir.

(13) Teslim emrinin tebliğinden sonraki dönemde yükümlü en az bir yıl boyunca emrin gereğini usulüne uygun bir şekilde yerine getirir ve müteakip dönemde de kişisel ilişki kurulmasına dair mahkeme kararına uygun olarak hareket edeceğini taahhüt ederse müdürlük, ilgili uzmanın kanaatini de alarak dosyanın işlem den kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hâle gelmesine karar verebilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebliğ edilir. Yükümlü bu taahhüdünü yerine getirmemezse hak sahibinin talebiyle yükümlüye doğrudan teslim emri tebliğ edilir.",

"Teslim mekânları" kenar başlıklı 41/D maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin işlemler, müdürlükçe belirlenen teslim mekânlarında gerçekleştirilir.

(2) Teslim işlemleri için müdürlüğün talebi üzerine, valilikler ve belediyeler tarafından elverişli teslim mekânları belirlenir, yoksa oluşturulur; araç tahsis edilir ve sürücü görevlendirilir.

(3) Teslim mekânlarının belirlenmesinde, oluşturulmasında, tefrişinde, bu mekânların güvenliğinin sağlanmasında ve teslim hizmetlerinin sunumunda, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler, müdürlüğe her türlü desteği sağlamakla yükümlüdür.",

"Giderlerin karşılanması" kenar başlıklı 41/H maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin yapılacak işlemler, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ile diğer kanunlar uyarınca alınması gereken tüm harçlardan istisnadır. Ayrıca bu iş ve işlemlerin yürütülmesi için yapılacak tüm masraflar, avukatlık ücreti hariç, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

(2) Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine

getirilmesine ilişkin işlemleri yerine getirmek üzere görevlendirilen uzman ve öğretmenlere bu kapsamda fiilen görev yaptıkları her teslim işlemi için, görevlendirilen diğer kişilere ise bu kapsamda görev yaptıkları her gün için (500) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılır. Bu kapsamda uzman ve öğretmenlere bir ayda yapılacak ödeme tutarı (10000) gösterge rakamının, görevlendirilen diğer kişilere ise (5000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz. Bu fıkra uyarınca yapılacak ödemelerden kadrolu veya sözleşmeli olup olmadığına bakılmaksızın görevlendirilen tüm personel yararlanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığınca belirlenir.",

04/08/2022 tarihli ve 31913 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmeliğin;

"Tanımlar" kenar başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "...

f) Hak sahibi: Çocuk teslimi işlemlerinde velayet kendisine verilen kişiyi, kişisel ilişki kurulması işlemlerinde ise velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocukla arasında kişisel ilişki kurulan kişiyi,

g) Kişisel ilişki: İlam veya tedbir kararına istinaden velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan anne ve babanın ya da diğer kişilerin çocukla sınırlı bir süre görüşmesi veya birlikte kalması sürecini,

...

ı) Müdürlük: Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünü,

...

m) Uzman: Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı olarak çalışanlar ile müdürlüğün talebi üzerine valilikler tarafından hazırlanan listede bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında görevli psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmenleri,

n) Yükümlü: Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararı gereğince çocuğu teslim etmesi gereken kişiyi, ifade eder.",

"İlam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi" kenar başlıklı 13 üncü maddesinde, "(1) İlam ve tedbir kararları müdürlükçe görevlendirilen uzmanlar tarafından yerine getirilir.

(2) Uzman sayısının yeterli olmadığı yerlerde ise ilam ve tedbir kararları öğretmen marifetiyle yerine getirilir.

(3) Müdür ve müdür yardımcısının psikolog, pedagog veya sosyal çalışmacı olması durumunda ilam ve tedbir kararları bu kişiler tarafından da yerine getirilebilir.",

"Uzman ve öğretmenlerin görevleri" kenar başlıklı 17 nci maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması işlemlerinde görev alan uzman ve öğretmenlerin görevleri şunlardır:

a) Yükümlünün çocuğu teslim mekânına getirmesi hâlinde çocuğun hak sahibine teslim edilmesine yönelik işlemleri gerçekleştirmek.

b) İşlem öncesinde hak sahibi ve yükümlü ile ayrı ayrı görüşerek sürece ilişkin bilgilendirme yapmak.

c) Çocuğu bu sürece hazırlamak, kaygı düzeyini düşürmek amacıyla çocukla görüşme yapmak.

ç) Çocuğun örselenmesine neden olabilecek durumların tespiti hâlinde ilgili mevzuat ve mesleki sınırlar çerçevesinde gerekli önlemleri almak.

d) Yükümlünün çocuk teslimine ilişkin ilam veya tedbir kararına dair emrin gereğini yerine getirmediği durumlarda, çocuğun bulunduğu adrese gidilerek alınan çocuğu hak sahibine teslim etmek.

e) Çocuk teslimi veya kişisel ilişki sürecinde çocuğun yerleşim yerinin değişmesi nedeniyle başka bir müdürlüğün yetki alanına girdiğinin öğrenilmesi hâlinde dosyanın kapatılarak ilgili yer müdürlüğüne gönderilmesi için müdüre bildirimde bulunmak.

f) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.",

"Üçüncü kişilerin refakatinde kişisel ilişki kurulması" kenar başlıklı 38 inci maddesinde,

"(1) Çocuğun üstün yararı gereğince bu hususta mahkemece karar verilmiş olması hâlinde kişisel ilişki üçüncü kişi refakatinde gerçekleştirilir.

(2) Mahkemece, kişisel ilişkinin uzman veya öğretmen refakatinde gerçekleştirilmesine ilişkin karar verilmiş olması hâlinde kişisel ilişki müdürlükçe belirlenen teslim mekânında bu kişiler refakatinde gerçekleştirilir.

(3) Teslim mekânında gerçekleştirilen çocukla kişisel ilişki süreci esnasında uzman veya öğretmen tarafından gerekmesi hâlinde mesleki müdahaleler yapılarak gözlem ve tespitlerini içeren bir tutanak tanzim edilir.

(4) Üçüncü fıkra uyarınca uzman veya öğretmen tarafından tanzim edilen tutanak çocuğun üstün yararının gerektirmesi hâlinde kişisel ilişki kararını vermiş olan aile mahkemesine sunulur."

Hükümleri yer almaktadır.

Avrupa Konseyinin Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında çocuğun, gözetim olmaksızın ana veya babasından birisiyle kişisel ilişkisinin sürdürülmesi, onun yüksek yararına değilse, ana veya babasıyla gözetim altında kişisel ilişki kurma imkânı ya da diğer şekillerde ilişki kurma imkânı da öngörüleceği belirtilmiştir. Gerek anılan Sözleşme hükmü gerekse Yargıtay içtihatları dikkate alınarak çocuğun yüksek yararı bakımından haklı ve gerekli kılan bir olgu ve delil bulunması halinde velayeti kendisine bırakılmayan taraf ile çocuk arasında kişisel ilişki uzman refakatinde kurulabilir. Mahkemece verilen bu nitelikteki çocukla kişisel ilişki kurulması kararı müdürlükçe belirlenen teslim mekânında uzman refakatinde gerçekleştirilmektedir. Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünce, ilamın gereği yerine getirilirken mahkeme kararında belirlenen gün ve saat aralığı ile çizilen diğer sınırlar çerçevesinde hareket edilmelidir.

Öte yandan, çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam ve tedbir kararlarına istinaden çocuğun yükümlüden alınarak hak sahibine verilmesi ya da çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam ve tedbir kararına istinaden kişisel ilişki gerçekleştirildikten sonra çocuğun hak sahibinden alınarak yükümlüye iade edilmesi işlemlerinin her biri teslim işlemi olup 5395 sayılı Kanun ile Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik kapsamında gerçekleştirilen teslim işlemlerinde görev alan uzman ve öğretmenlere bu kapsamda fiilen görev yaptıkları her teslim işlemi için ödeme yapılması gerekmektedir.

Bununla birlikte, kişisel ilişkinin uzman veya öğretmen refakatinde gerçekleştirilmesine ilişkin aile mahkemesince karar verilmiş olması hâlinde refakat eden uzman veya öğretmene teslim işlemi dışında refakat etmesi nedeniyle ek bir ücret ödenmesine ilişkin ilgili mevzuatta düzenleme bulunmamaktadır. Yine, refakat eşliğinde kurulan kişisel ilişki kararlarının yerine getirilmesi usulü ile diğer kişisel ilişki kararlarının yerine getirilmesi usulü bir farklılık arz etmemektedir. Çocuğun, kişisel ilişki için yükümlüden alınıp hak sahibine teslim edilmesi ile süre bitiminde hak sahibinden alınıp yükümlüye ya da yükümlünün belirlediği üçüncü kişiye iade edilmesi işlemleri ile kişisel ilişkiye teslim mekanlarında refakat edilmesi işlemlerinin bir bütün olarak değerlendirilmesi ve dosya dağılımının müdürlükçe, uzmanın refakat edeceği dosyaya ayıracağı emek ve mesai göz önünde bulundurularak yapılması gerekmektedir.

Bu itibarla;

1-Mahkemece, kişisel ilişkinin uzman veya öğretmen refakatinde gerçekleştirilmesine ilişkin karar verilmiş olması hâlinde ilamın gereği yerine getirilirken refakat eden uzman veya öğretmene ek ödeme yapılmasına yönelik 5395 sayılı Kanunun 41/H maddesi ve ilgili diğer mevzuatta bir düzenlemenin bulunmaması nedeniyle refakat için ayrıca bir ücret ödenemeyeceği,

2-Refakat eşliğinde kurulan kişisel ilişki kararlarının yerine getirilmesi usulü ile diğer kişisel ilişki kararlarının yerine getirilmesi usulünde ücret ödenmesi yönünden bir farklılık bulunmadığı,

Değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Meral GÖKKAYA
Hâkim
Bakan a.
Başkan

